

TE DNI PO SVETU

Koroški deželni svet v Celovcu nedavno ni hotel dovoliti da bi slovenski gimnaziji v Celovcu izredili zbirko knjig, v glavnem del slovenskih klasikov, ki jo je teji gimnaziji podaril Svet za znanost in kulturo LRS v Sloveniji. Celotno pošiljko so vrnili v Slovenijo.

V Beograd je v ponedeljek prispev predsednik japonske nacionalne komisije za mednarodno geofizikalno leto in profesor na univerzi v Tokiu dr. Hideo Itokava. Pri nas se je mudil tri dni in je bil gost astronavtičnega društva Letalske zveze Jugoslavije.

TASS poroča, da je sovjetsko zunanje ministrstvo poslalo italijanski vladni noto, v kateri opozarja, da povzroča ameriško-italijanski sporazum o ameriških raketenih oporiščih na italijanskih tleh hude skrbi vsem miroljubnim deželam. Akcija italijanske vlade je znatno povečala nevarnost, da izbruhne jedrska vojna, in v bistvu nasprotuje ublaževanju mednarodne napetosti.

Tunizijsko vrhovno sodišče je v ponedeljek ob sodilo na 10 let prisilnega dela Salaha Edina Bakusa, ki je bil obtožen, da je »sodeloval s protektorskimi oblastmi«. Bakuš je bil predsednik tunizijske vlade leta 1952, ko je bila dežela še francoski protektorat. Enako so bili obsojeni še štirje nekdanji ministri na prisilno delo po 5 let, medtem ko je bil peti obtoženec v odstotnosti obsojen na smrt.

Kubanska letalska družba je objavila, da je v letalu, ki so ga uporniki prisili k pristanku, ko je letelo nad njihovim področjem, izgubilo življenje 17 ljudi. V Miami so vstopili v letalo štiri obozojeni uporniki Fidela Castra, ki so prisili pilot, da je pristal. Letalo je v temi zgrešilo letališče in padlo v morje.

Tajvansko obrambno ministrstvo je objavilo, da so kitajske obalne baterije po 38-urnem zatišju, v ponedeljek spet začele obstrelijevati Kemon.

Državni sekretar za zunanje zadeve Koča Popović se je v torek vrnil iz Velike Britanije. Z njim so priseli tudi ostali člani delegacije.

Iz Beograda je v torek z letalom odpotovala nazaj v Moskvo delegacija sekcije vojnih invalidov sovjetskega odbora vojnih veteranov, ki je bila dva tedna v gosteh pri naši Zvezzi vojaških vojnih invalidov.

Sodeč po najnovejših poročilih iz Arabije, se je upor Omancev razširil vse do obale Perzijskega záliva. Uporniki se bore proti britanskim četam in odredom Britancem naklonjenega muskatskega sultana Tajmura. Njegovo ozemlje je nameč v bližini bogatega bahreinskega petrolejskega področja.

V topniškem dvoboru med tajvanskim in kitajskim vojsko na fukienski fronti je tajvansko topništvo uporabilo granate s strupenimi plini. — Predstavnik tajvanskega obrambnega ministrstva pa je demantiral trditve Kitajcev, da je tajvansko topništvo uporabljalo granate s strupenimi plini.

V torek je bil v Zenevi nov zaseben sestanek delegatov Velike Britanije in ZDA, na katerem so skušali najti način, da bi se s sovjetsko delegacijo sporazumi o dnevnem redu konference o opustitvi poskusnih jedrskih eksplozij. Poučeni krog pravijo, da ZDA in Velika Britanija vztrajajo na tem, da bi obravnavali najprej mednarodno inšpekcijo, ki bi jo potem povezali z opustitvijo proizvodnje jedrskih surovin in preprosodijo polzusnih eksplozij jedrskih bomb. SZ pa zahteva, da je treba takoj za trajno opustiti vse jedrske eksplozije.

Po nepopolnih podatkih so demokrati na torkovih volitvah v ameriški predstavniški dom in na delnih volitvah v senat in 33 guvernerjev močno premagali republikance. Opazovalci menijo, da je to največja zmaga od časov Franklina Rosvelta.

Del moštva nato izmene našega odreda v sestavi varnostnih sil OZN je v sredo z motorno ladjo Jugo poslavila odulom z Reke v Port Said. Z ladjo se bo vrnil v domovino del prejšnje izmene, ki je na Sinajskem polotoku že več mesecov.

IZDAJA ČP »GORENJSKI TISK« / UREJUJE UREDNIŠKI ODBOR / DIREKTOR IN GLAVNI UREDNIK SLAVKO BEZNIK / ODGOVORNİ UREDNIK MILOŠ MIKELN / TELEFON UREDNISTVA ŠT. 397 — UPRAVE ŠT. 475 — TEKOČI RAČUN PRI KOMUNALNI BANKI V KRAJNU 807-70-1-135 / IZHAJA OB PONEDELJKIH IN PETKIH / LETNA NAROČNINA 600 DINARJEV, MESEČNA NAROČNINA 50 DINARJEV

obrazi in pojavi

KANGLICA MLEKA

»Ne bom kave, take črne. Ni dobra. Zakaj danes ni mleka?«

Tako se je pred dnevi pri zajtrku kremžil Stojanček. Ni in ni hotel jesti. Le v šolsko torbico je potisnil velik kos kruha.

Ko je odšel, sta se oče in mati sprla:

»Zdaj pa vidiš. Namesto, da bi bil sinčič vzel kengllico in šel po mleko... saj si vedel, da ni nikogar doma. Ti pa... Ne! Krona bi ti padla glave!«

»Dovolj! Za mlekarico pa res ne bom! Ne bom hodil okoli s kengllico, pa s kruhom! Kaj bi dejali sosedje, ko bi me videli?«

Tako so padale besede in še opolne pri kosiu je bilo slišati tiktakanje budilice glasneje kot po navadi. — Tako je pripovedovala ona — prizadeta žena Julči. Morda se je res zgodilo tak, morda ne. Morda bi on, Ambrož, povedal kaj drugega, malo drugače.

Pojasnil bi zadevo z druge, njegove strani. Res pa je, da ga niso nikoli videli z živiljenjskimi potrebščinami po cesti, nikdar s preprogami in stepačem na hišnem dvorišču, nikdar z vrvico

LJUDJE IN DOGODKI OBLETNICA

Enainštrideset let je minilo, od kar je delavski razred prevzel oblast v eni državi, od kar je socializem začel svojo zmagoval pot po svetu. Od tedaj pa do danes je pretekel dosti časa — če ga presojamo s stališča živiljenjske dobe enega človeka — po drugi strani pa spet malo — če ga merimo z gledišča zgodovine Slovenskega rodu, s stališča družbenega razvoja.

Kaj vse se je zgodilo v teh enainštridesetih letih, kakšne so danes razmere v svetu? Knjige ne bi bile dovolj, če bi jih hoteli podrobno opisati, razložiti in oceniti, vendar bo tudi grobi in seveda nepopolni obris poklical v spomin na najvažnejše spremembe, ki jih dolgujemo veliki oktobrski revolucioni in ideologiji, ki je predvidela nujni razvoj človeške družbe — njeni pot v socializem.

V tem času je svet preživel še eno vojno, kajti prva vojna še zdaleč ni rešila ostril družbenih in ekonomskih nasprotij, ki jih je izval kapitalizem. A tudi zadnja vojna je bila v tem pogledu zmanjšana. Boj za vplivna področja, za položaje na svetovnem trgu, kolonialistični poskusi v novih oblikah — vse to je danes še na dnevnem redu. Predvsem se danes očituje nasprotnje med razvitim in zaostalimi deželami, nasprotnje, ki prehaja tudi v enega izmed najvažnejših mednarodnih problemov naših dni.

Oktobrska revolucija je dala so-

cialističnim silam po svetu nekakšen vzgon in spodbudo, ki je privedla do tega, da so danes vse kapitalistične dežele po svetu — brez razlike, ali so industrijsko visoko razvite ali pa zaostale — pod vplivom nenehnega družbeno-gospodarskega presnavljanja in vremena, v katerem se krepi delavski razred, se veča njegova vloga in se zmanjšujejo položaji buržauzije, kapitala in imperializma. Pri tem pa ne smemo pozabiti, da so v vrsti delž revolucionarje privedle delavski razred na oblast in da se je območje socialističnega sveta silno razmehrilo in se širi iz dneva v dan ne samo v tistih deželah, kjer danes vlada socialistični družbeni sistem, marveč štejemo sem vse tista delavska in napredna gibanja izven teh dežel, ki jih vodijo socialistični cilji.

V tem času smo doživeli tudi zlom kolonialnih imperijev. Obsežna področja Azije in Afrike, ki so bila prej zaslužene kolonije, so danes samostojne države, ki trdno korakajo v neodvisno prihodnost. Tiste pa, ki jih še vežejo kolonialne vez, jih trdijo druga za drugo in se osamosvojajo. Skoraj ni minilo leto po zadnji vojni, da ne bi stopila na samostojno pot ena ali več teh držav — od Indije, Burme, Indonezije do Egipta in navezadnje do Gvineje, ki se je osamosvojila komaj pred mescem dni. Sicer koloniale sile še vedno poskušajo zadržati ta razvoj — in ti poskusi so lahko do-

kaj boleči za posamezne narode (spomnimo se samo štiriletne alžirske vojne), a kako boš sredi poti ustavil plaz, ki se je sprožil vrh gore!

Skratka svet, ki podira kapitalistične položaje, ki razdira imperialistična kraljestva, ki si bo prej ali slej izbojeval socialistični družbeni red povsod, je danes razšeren in močan. Vendar pota njegovega lastnega razvoja danes — žal — še niso gladka in široka in ne tečejo po udobnih ravninah. Tu birokratizem zavira razvojni proces, tam socialnodemokratske struje zanikaljo nujnost revolucionarnih poti, tu ne priznavajo različnih poti prehoda iz kapitalizma v socializem, tam spet zagotavljajo, da bodo edino pravilne prišli v socializem z gorovim v parlamentu in podobno. Te zabolode kačpak hromijo revolucionarno moč enega dela delavskega razreda, zavirajo njegov razvoj, in vnašajo zmedo v delavsko gibanje. Povsem jasno je, da imajo te zabolode le začasni značaj in da jih bodo nedvomno premagale marksistične znanstvene analize, da bo marksistično ocenjevanje vseh sodobnih družbenih in gospodarskih pojavov pripeljalo delavski razred na pot enotnosti ob priznavanju različnih zgodovinskih in ekonomskih in drugih pojavov ter različnih potov, ki pa vodijo do istega cilja — do socialističnega družbenega sistema.

Jelo Turk

kratko, vendar zanimivo

POL MILIJONA NA SKLADU ZA ZAŠČITO OTROK

V Tednu otoka je bil letos pri vseh občinskih ljudskih odborih na Gorenjskem ustanavljen Sklad za zaščito otrok. Od Sveta za varstvo družine Občinskega ljudskega odbora Kranj smo dobili nekaj podatkov o stanju tega sklada. Tovarna »Sava« je zanj že prispevala 500.000 dinarjev, Lekarna Kranj 50 tisoč, Elektro Kranj 10.000, Elektro Kranj 20.000, knjižarna »Simon Jenko« 10.000, Kino Kranj 22.958, Zeležniška postaja Kranj 5.701, trgovina »Kolonial« 3.000, gostilna »Zlata riba« 1.000 dinarjev itd. Sklad za zaščito otrok v kranjski občini ima torej zdaj že preko 630.000 dinarjev sredstev.

TOVARNIŠKA ZOBNA AMBULANTA

V tovarni Stol na Duplici pri Kamniku so začeli preurejati prostore bivšega rdečega kotička za zobno ambulanto, ki bo začela poslovali že na mesec. Rdeči kotiček s čitalnico pa je našel udobne prostore v prvem nadstropju kulturnega doma.

OBČNI ZBOR KZ PODBLICA

V Kmetijski zadružni Podblica so imeli pred dnevi svoj redni letni občni zbor, na katerem je bil navzoč tudi predstavnik OZZ Kranj. Govorili so o bodoči strukture KZ, ki se v glavnem

ukvarja z lesom. Imajo svojo zago in strojni odsek, v glavnem torej nekmetiško dejavnost, in zato ni čudno, da so proti odcepitvi te dejavnosti od zadruge. Govorili so tudi zdržiti v njihove zadruge z besnisko, vendar so končno sklenili, da ostanejo sami. Pravijo, da bi jih Besničani zapostavili, če bi se zdržili.

ŠOLA V ŠENČURJU JE DOBILA NOV RAZRED

Letos je postal tudi osnovna šola v Šenčurju osemletna. Ker je poslopje že zelo staro in ima samo en razred, je bilo nujno pridobiti vsaj še en prostor za novo ustanovljeni 5. razred. Šola bo prešla v osemletko postopoma. Na predlog Sveta za šolstvo Občine Kranj so pred mesecem pričeli preurejati trgovski lokal v stavbi SLP v novo učilnico. Z adaptacijskimi deli so te dni končali. Razred je lepo urejen in ustreza vsem sanitarnim predpisom. S tem je šola vendar trenutno rešila problem prostora.

— an

64-LETNICA USTANOVITVE

»PLAMENA« V KROPY

Letos bo poteklo 64 let, od kar so v Kropi 16. novembra 1894. leta ustanovili »Prvo zadružno za-

ljarsko obrt in druge izdelke iz železa. Občni zbor so imeli 1. maja leta 1895, dan pozneje, 2. maja, pa so pričeli z delom. V 64 letih se je iz teh skromnih začetkov razvilo sedanje podjetje »Plamen«, ki je v povojnem času doseglo že lepe uspehe. Leta 1947 je bila vsa proizvodnja pri 329 zaposlenih 1.485 ton izdelkov, lani pa pri 350 delavcih 3.620 ton. V desetih letih od 1947 do 1957 je proizvodnja porasta za 143 %, delovna sila pa je za 3 %.

C. R.

GASILSKI DOM GRADIJO

V vasi Podljubelj gasilci s požravnim prostovoljnim delom pripravljajo material za gradnjo novega gasilskega doma. Prebivalci te vasi so prišli do spoznaja, da je požarna varnost potrebna, zato so vsi priskočili na pomoč. Tudi v nedeljo, 12. oktobra so organizirali prostovoljno delo — potek grmičevja. Akcije so se udeležili člani PGD Podljubelj in Runo. Tržič ter članice Socialistične zveze. Ker ima društvo v svojih vrstah tako požravnalne člane, bo lahko z malenkostnimi stroški zgradilo lep gasilski dom, ki bo v ponos vasi in občini.

DOBRA HRANA — MNOGO ODJEMALCEV

V tovarni usnja v Kamniku so pretekli mesec organizirali tovarniško kuhinjo, v kateri lahko dobiti delavci v odmorih za mal denar toplo hrano v obliki enolomnice. V začetku se je te ugodnosti poslužilo polovico delavcev, po prvem novembra pa že nad 80 odstotkov vseh zaposlenih.

KOČA JE POSTALA PREMAJHNA

Koča na Starem gradu, ki je prijubljena izletniška točka nad Kamnikom, bodo povečali. Načrti so že gotovi in tudi del denarja je zagotovljen. Največjo težavo predstavlja dovoz materiala po slabih gozdni poti.

TVD »PARTIZAN« V KRAJNU SPET NA PRAVI POTI

Po daljših razpravah sta uprava in vaditeljski zbor društva Partizan v Kranju sklenila, da bo v letošnji sezoni delo v društvu potekalo povsem drugače kot v preteklosti. Sprejela sta več pomembnih sklepov. Tako bo treba pričeti z redno vadbo vseh oddelkov društva, treba bo še posebej paziti na športne naevne v novo opremljeni telovadnicah, poskrbeti za povečanje števila vaditeljev, zboljšati finančno stanje. O drugih problemih bodo govorili na redni letni skupščini.

K. M. — an

500 NOVIH ZADRUŽNIKOV

Pred dnevi je okrajni odbor aktivov mladih zadružnikov pri OZZ Kranj na svoji seji obravnaval vlogo mladih pri volitvah v zadružne sante. V Žireh kandidira 15 mladihcev in prav toliko jih je tudi vplačalo pristopne deleže, v Bohinju pa v vsaki zadružni sam po dva. Povprečna starost kandidatov za zadružne sante je v Bohinju neavadno visoka — 59 let, iz česar vidimo, da bodo imeli mladi tu le malo besede. V Gorjah, kjer je prišlo do nezdravil odnosov med aktivov mladih zadružnikov in sekcijsko ženama, je vplačalo pristopne deleže 11 mladih. V Martinji vruhu v Selški dolini kandidira 13 mladih in 5 žena. Članstvo v zadružni se je povečalo za 18 mladih, povprečna starost kandidatov pa je 38 let. V Cerkljah, kjer bo zadružni svet štel 37 članov, kandidira 10 mladih, od tega jih je letos 6 plačalo pristopne deleže.

V času pred volitvami se je celotno število članstva v zadružah na Gorenjskem

Nekaj misli o letošnjem trgu s kmetijskimi pridelki

Prodani bodo vsi tržni viški

Nova skladišča za krompir s kapaciteto 150 vagonov in komercialni sejem v Naklem - pomembne pridobitve trgovske mreže s kmetijskimi pridelki • Žirovci kupujejo sadje v Cerknem • Kmetijska zadruga v Križah oskrbuje z zelenjavom Ljubljano, podjetje »Sadje« iz Ljubljane pa bolnišnico na Golniku

Ob letošnji izredni letini ne bo napak, če malo razmislimo tudi o trgu s kmetijskimi pridelki. Dokler namreč trgovska mreža ne bo urejena, tudi potrošnikov in proizvajalcev kljub dobrim letinam ne bo mogoče zadovoljiti.

Kmetijstvo na Gorenjskem še vedno precej globoko tiči v drobnoglavnini proizvodnji. Pridelovanje posameznih artiklov še ni specializirano, kmetje še vedno pridelujejo vsega po malo, kar

sami rabijo doma na posestvu. Avtarktično gospodarstvo je za današnjo stopnjo razvoja proizvajalnih sil v svetu pravzaprav nesmiselno in končno tudi nemogoče. Vse pa kaže, da gorenjski kmečki proizvajalci tega še niso ugotovili.

Če prideluje kmet vse kulture le na nekaj hektarjih zemlje, ki jih ima, je jasno, da proizvaja samo zase, za svojo družino. V takih pogojih tržnih viškov ne more biti.

V povojnih letih so se zadružniki v kranjskem okraju sicer precej oprijeli pridelovanja krompirja na večjih površinah, specializacije pa kljub temu še ni v zadostnem obsegu. Krompir predstavlja danes na Gorenjskem največ tržnih viškov in to takih, ki skoraj niso več odvisni od trenutnih klimatskih in drugih naravnih pogojev, kot npr. sadje, kjer imamo tržne viške skoraj samo v dobrih (izrednih) letinah. Edino krompir prideluje naš kmet za trg in si s tem

sadju zelo važno in prav s tem se na Gorenjskem še ne moremo tržišči kot izvaža torej zelenjavu v Ljubljano, kmetje iz Zabnice pa dresje je namreč okuženih z ameriškim kaparem. V Škofiji Loka prav zaradi tega ne morejo letos izvoziti niti kilograma jabolk. Ker pa je vsa Vojvodina, okolica Beograda, precejšen del Srbije in še nekaj predelov Jugoslavije tudi že okuženih s kaparem (samo v Dalmaciji, Crni gori in Makedoniji ga še ni), prevoz pa je iz okuženega ne okuženo področje vo naletimo na kopico vprašanj,

VEC NACRTNOSTI
Pri oskrbi potrošnikov z zelenjavo

ia, zato se nočajo pogodbeno vetrati. Razumljivo pa je, da se podjetja in ustanove na priložnostne tržne viške ne morejo zanašati. Tudi kmetijske zadruge posvečajo preskrbi domačih potrošnikov z zelenjavou še vse premalo pažje. »Kam naj prodam zelje? Sam kupcev ne morem dobiti, pa tudi zadruga ni za to nicesar naredila. Ves mesec ga že krmim živilom!« Tako je nedavno tega rekel neki odbornik na seji Občinskega ljudskega odbora v Žireh.

Posamezne industrijske centre na Gorenjskem bi z zelenjavou in drugimi poljskimi pridelki lahko oskrbovali kmetje iz okolice, treba bi bilo le malo več načrtnosti, dobre volje in povezave.

3-ler

Neža iz Zabnice: »Bog daj dober dan, Franca. V Tržič na trg peljem zelenjavou.«
Franca iz okolice Tržiča: »Jaz pa jo peljem v Ljubljano. Upam, da bo dobra kupčija.«

ustvarja tudi največ sredstev za nabavo tistih artiklov, ki jih sam doma ne pridelam, ki jih pa za vsakdanje življence rabi. Pri tem pa igra seveda važno vlogo dobro organizirana trgovska mreža. Ker pa ta v zadnjih nekaj letih ni vedno tako delovala kot bi bilo potrebno, se je med proizvajalci včasih pojavil strah, da svojih pridelkov ne bodo mogli vnovčiti.

11.000 TON KROMPIRJA V PRODAJI

Za prodajo kmetijskih pridelkov je letos razmeroma dobro poskrbljeno, čeprav se je pred pričetkom jesenske odkupne sezone sem in tja pojavljala bojazen, da zaradi izredne letine vsega ne bo mogoče vnovčiti. Letošnje tržne viške krompirja ceniš na več kot 1500 vagonov. Gospodarska poslovna zveza v Kranju se je na odkup dobro pripravila. Vsa tri skladišča (zadnje je bilo letos dogradeno v Naklem) lahko sprejemajo skoli 150 vagonov krompirja. Na novi prijavi kmetijskih zadrug je že bilo sklenjenih pogodb za preko 11.000 ton jedilnega krompirja, ki ga bodo dobavljali potrošnikom do konca letosnjega leta. Veliko krompirja gre v južne republike, nekaj pa tudi za izvoz (v Italijo in razne druge države, celo v Urugvaj v Južni Ameriki). Zaradi okužb s koladorškim hroščem (skoraj ni več kraja na Gorenjskem, kjer tege škodljivca ne bi poznal) je bila letos precej poostrena kontrola vsega odkupljenega krompirja. Izboljšani trgovski mreži se je torej treba zahvaliti, da bodo letos prodani vsi tržni viški krompirja in da bodo potrošniški centri s tem osnovnim živiljenskim artikлом dobro priskrbjeni.

OSKRBA MEST

Kako je z oskrbo naših potrošniških središč z zelenjavou? Tu je še vedno kup nepravilnosti in nesmiselnosti in nobene prave načrtnosti. Samo nekaj najbolj kričljivih primerov! Kmetijska zadruga v Križah (ki je, mimo grede rečeno, eden glavnih proizvajalcev zelenjave na Gorenjskem), zalaga

dovoljen, s prodajo tržnih viškov sadja ne bo težav. V zgornji Poljanski dolini (Žiri) je bila letosnja sadna letina zelo slaba. To je menda edini kraj na Gorenjskem, kjer sadje letos ni obrodilo. Kmetijska zadruga kupuje za potrebe domačih potrošnikov jabolka v Cerknem, in sicer plačujejo industrijska po 7 do 10 dinarjev in namizna po 18 do 20 dinarjev za kilogram.

mimo katerih ne moremo kar tako. Zakaj vsi ti nepotrebni prevozni stroški iz kraja v kraj? Zakaj naša trgovska mreža ni zainteresirana, da bi nabavljala blago doma? Zakaj posamezne podjetja ali industrijski centri ne sklenejo s proizvajalcem ali zadružnimi pogodbami o redni preskrbi s kmetijskimi pridelki? Res je sicer, da domači proizvajalci ne morejo skozi vse leto, tudi v zgodnjem spomladanskem času, zlagatih trga z vso zelenjavou, res pa je tudi, da so ljudje, ki so pri trgovskih podjetjih odgovorni za nabavo, »še vedno gospodje«, kot mi je pred dnevi nekdo rekel. Tudi kmetje sami posvečajo pridelovanju zelenjave še vse premalo pozornosti. Menijo, da se jim to ne bo splačalo ali da bodo imeli preveč de-

zakaj vsi ti nepotrebni prevozni stroški iz kraja v kraj? Zakaj naša trgovska mreža ni zainteresirana, da bi nabavljala blago doma? Zakaj posamezne podjetja ali industrijski centri ne sklenejo s proizvajalcem ali zadružnimi pogodbami o redni preskrbi s kmetijskimi pridelki? Res je sicer, da domači proizvajalci ne morejo skozi vse leto, tudi v zgodnjem spomladanskem času, zlagatih trga z vso zelenjavou, res pa je tudi, da so ljudje, ki so pri trgovskih podjetjih odgovorni za nabavo, »še vedno gospodje«, kot mi je pred dnevi nekdo rekel. Tudi kmetje sami posvečajo pridelovanju zelenjave še vse premalo pozornosti. Menijo, da se jim to ne bo splačalo ali da bodo imeli preveč de-

V zadnjih mesecih pa so nekatere sindikalne organizacije dale iniciativi samoupravnim organom in upravam podjetja, za reševanje prenekaterih gospodarskih problemov. Tako je, kot je bilo rečeno na posvetovanju, sindikalne organizacije v tovarni Pletenina v Lesčah dala pobudo, da je vodstvo podjetja začelo graditi stanovanja.

Sindikalna organizacija opekarne Dvorska vas je prav tako razpravljala o najbolj perečih ekonomskih problemih, ki jih zdaj rešuje uprava. Sindikalne organizacije z vsemi podoborji v jesenski železarni so pred meseci izvedle na kolektiv močan pritisk proti izostajanju z dela. Položaj se je že močno popravil. V mesarskem

podjetju v Tržiču je sindikalna organizacija intervenirala zaradi nekaterih nepravilnosti v podjetju in zahtevala, da se stvari popravijo.

O takih in podobnih primerih aktivnosti sindikalnih organizacij so poročali tudi iz Škofije Loke, Zelezničar, Bohinja, Kranja in drugih.

Zdaj so v ospredju občinske sindikalne konference in tudi občinski zbori podružnic. Tudi ob tej priložnosti skušajo sindikalne organizacije razpravljati o nekaterih najvažnejših vprašanjih produktivnosti dela, o zaposlovanju, o odnosih med podjetji in občinami, o komunalnih problemih in podobno.

K. M.

NA PNEUNEM REDU V KOMUNAH

Družbená prehrána

Vsakodnevna prehrana delavcev in uslužbencov je v Kranju že dlje vse bolj prilegla vprašanje. Mnogo ljudi je, ki mesec za mesec skromno urejenih menz, ali pa iz raznih gostinskih obratov, kjer dober po dokaj visokih cenah vsaj enkrat na dan topel obrok. Še več pa je takih, ki so doslej zaradi nezadostno organizirane družbené prehrane nepreskrbljeni. Vsekakor je to problem, ki ga bo treba rešiti v najkrajšem času.

Kako bi bilo moč rešiti to vprašanje, smo se razgovarjali s predsednikom Občine Kranj, Francom Puham. Povedal nam je takole:

»Z vprašanjem družbené prehrane v Kranju se Občinski ljudski odbor ukvarja že nekaj časa. Kaže, da bomo to

vprašanje končno vendarle rešili. Občinski ljudski odbor bo skupno z osnovnimi organizacijami SZDL in sindikalnimi organizacijami v podjetjih reševal to vprašanje. Večja podjetja naj bi imela za svoje člane primerno urejene lastne menze. Prav tako bi morala imeti menze tudi manjša podjetja, vendar ne vsako podjetje svojo, ker bi se jim menze ne izplačale, temveč bi moral imeti tri ali štiri manjša podjetja skupno menzo. Za vse ostale delavce in uslužbence pa bi potem v Kranju še vedno pogrešali nekako osrednjo ljudsko kuhinjo, ki bi lahko sprejela vsaj okoli 1000 abonentov. Hrana bi seveda morala biti okusna, po izbiru in po primernih cenah. Prostor za takšno menzo v Kranju sicer imamo, vendar občani z njim še ne morejo razpo-

Razprava o šolstvu na seji Občine Škofja Loka

GIMNAZIJA: DA ALI NE

Starostni sestav učnih moči ni zadovoljiv - Občina da letno za štipendije 118.500 dinarjev - Nadaljnji obstoj gimnazije ogrožen

Glavno točko dnevnega reda torkove skupne seje Občinskega ljudskega odbora Škofja Loka so posvetili problemom šolstva. Izčrpno poročilo je podal predsednik Sveta za šolstvo Janko Kokalj. V uvodu je govoril o šolski reformi, ki naj bi zajela celotno notranje življenje šole, šolske odnose, pedagoško miselnost in praktično delo, pa tudi vidne zunanje okvire šolskega sistema, ki se mora prilagoditi novemu pojmovanju. Obvezna šola je v svoji notranji zgradbi razdeljena v tri faze in ne več v nižjo in višjo stopnjo.

Prva faza obsega 1., 2. in 3. žen z nad 90% in je torej nerazred, druga 4. in 5. razred in tretja 6., 7. in 8. razred. Zadnji trije razredi preidejo od razrednega pouka (razredni učitelj poučuje sam vse predmete, razen telesne vzgoje in likovnega pouka) na predmetni pouk, ki ga je imela doslej višja stopnja obvezne šole. V letosnjem šolskem letu so že uveli novo razdelitev predmetov in nov učni načrt od 1. do 4. razreda. Dosedanjih uspehi pri ocenjevanju kažejo že v prvih treh razredih nekaj ustaljenost. Krivulja sposobnih učencev (katerih je v prvih razredih 92,46%) se v drugem razredu dvigne na 95,48%, nato v tretjem razredu pada na 94,79% in v četrtem razredu na 91,05%. V vseh razredih je uspeh dose-

Naloge šolske reforme zahtevajo dober in dovolj učnega kadra. V Škofjeloški občini so danes sicer vsa službena mesta zasedena, vendar so velike težave s kadrom za tuje jezike, matematiko, fiziko, gospodinjstvo in tehnični pouk. Ta mesta so zasedeni starejši učitelji. Tako ima občina od 67 učnih oseb 15 prosvetnih delavcev, ki so starci od 48 do 60 let, in celo tri učiteljice, stare nad 60 let. Razen tega imajo 17 učnih moči starih do 25 let, 30 pa do 48 let. Od tega je 43 osnovnošolskih učiteljev, 9 predmetnih, 7 profesorjev, 2 vzgojiteljic itd. Od vsega učnega kadra je 17 moških (25,37%) in 50 žensk (74,63%). Občina štipendira skupno 10 ljudi za učno-vzgojne namene in to je zagotovilo, da se prosvetni službi v kratkem obeta mlajši kader.

Osnovna šola v Škofji Loki je 8-letna šola, vse ostale (Gabrk, Reteče, Trata) pa so podružniške šole, iz katerih naj bi učenci pri končanem 4. razredu prestopili v 5. razred matične šole. Po dograditvi novega šolskega poslopja na Trati bo tudi ta osnovna šola 8-letna matična šola, kjer bo priključena šola v Retečah.

Velike težave so v krajih, kjer morajo učenci hoditi v šolo po več in dalje. Otroci iz Ožbolta in Breznice porabijo dnevno za hojo v šolo in domov štiri ure. Zanje prevoza z avtobusom ni mogoče organizirati. Nekaj jih je bilo sicer v oddelku zaradi majhnega števila otrok ukinili. »Nevarnost je,« je rekel tovarš Kokalj, »da bomo te ljudi telešno izčrpali že v rani mladosti.« Dejal je, da bo treba poiskati individualno rešitev, da bi jih vsaj v zimskem času začasno nastanili v Škofji Loki ali bližnji okolici.

Precejšen del razprave so občinom posvetili Škofjeloški gimnaziji, ki sicer sodi pod upravo OLO Kranj, ki pa ima za Loko velik pomen. Ima štiri letnike s 97 dijaki, 6 rednimi profesorji in 2 honorarnimi predavatelji. Vse bolj pereč postaja iz leta v leto vprašanja nadaljnje obstoja tega učno-vzgojnega zavoda. Obstoje je odvisen od števila dijakov, teh pa je, kljub prejšnjemu zaledju (obe dolini), malo. Ze zdaj je, še bolj pa bo v bližnji prihodnosti prblematična kvaliteta tako majhnega zavoda. Kvaliteta pouka in znanja dijakov stalno pada. Selekcijski, ki je nujna, skoraj ni. Že v petem (zdaj prvem) razredu je namreč tako malo dijakov, da so profesorji prav zaradi svojega službenega položaja zahtevani na tem, da jih pade čimmanj. Sicer bi zadnji letniki sploh ne mogli obstajati. Potemkem seveda ni čudno, če se med prebivalstvom širijo vesti, da je gimnazija slaba. Tov. Kobal je v razpravi poudaril, da gre gimnaziji po nekem nujnem razvojnem zakonu v postopno likvidacijo. »Nam ni tolika za gimnazijo, kot za to, da gre iz naše občine čimveč ljudi na fakultete. Ker pa drugih srednjih šol doma nimamo, bi se z ukinitev gimnazije zmanjšal dotok ljudi na visoke šole.« Možni sta dve rešitvi: ali umetno, z dograditvijo novih in razširiljivimi sedanjimi internatov dati oddaljenim večjo možnost za študij na gimnaziji, ali pa ukiniti gimnazijo in ustanoviti neko srednjo strokovno šolo.

Vsekakor bo treba o usodi Škofjeloške gimnazije temeljito razmisli.

3-ler

lagati, ker je v upravljanju JLA. Gre za Dom JLA, kjer sta v pritličju dve večji dvorani, zelo primerni za restavracijo ljudske kuhinje. Občinski ljudski odbor si že nekaj časa prizadeva, da bi Jugoslovanska ljudska armada odstopila potoploje za potrebe občine. Nadejam se lahko, da bo JLA razumela potrebe občanov in da bo moč predvideni načrt v najkrajšem času uresničiti.«

FaBo

gorenjski obveščevalec

ZDRAVNIŠKA DEŽURNA
SLUŽBA
Zdravstveni dom Kranj, Polj-
ska pot 8, telefon 218, naročila
za prevoz bolnikov, telefon 04.

MALI OGLASI

Pravatnikom ne objavljamo
glasov pred vplačilom. Cena
malih oglasov je: preklic 20, iz-
gubljeni 10, ostalo 12 din od
besede, naročniki imajo 50 od-
stotkov popusta.

Telefonska številka naročni-
škega oddelka je 475, uredni-
štva 397.

Izgubila sem moževne doku-
mente od Stražišča do Kranja.
Najditev prosim naj jih proti
nagradi vrne v Stražišče, Ško-
tovska 40.

Prodam svinjo, belo, brejno 15
tednov. Breg ob Savi 8. 1907

Prodam šivalni stroj »Singer«,
Štir Milka, Mošnje 16. 1908

Prodam več prasičev starih
od 8 tednov do 5 mesecev. So-
klič, Čašnjica 16, Podmart. 1909

Prodam poceni leseno hišico
2x2 m za putke, zajce ali pra-
šiča. Je topla. Ima dvojne stene.
Grošelj, Kopališka 8, Kranj. 1910

Gozd v Pristavi ob cesti pro-
dam. Informacije daje Dovžan
Stanko, Tržič.

Prodam 4 prasiče od 30 do
70 kg. Čebaus Franc, Ljubno 12.
1912

Prodam nov štedilnik vzidljiv
prosto stoječ na bojler. Naslov
v oglašnem oddelku pod »Boh.
Bistrica«. 1913

Prodam 3 gozdne parcele v
Kamni goricu. Cena po dogovoru.
Toman Ivan, Laško. 1914

Nov UKV sprejemnik Sone-
berg Konsul, avtomatski, z UKV
anteno prodam pod ceno. Frlj.
Stane, Prašnikova ulica, Kranj.
1915

Prodam »Singer« šivalni stroj
(entiarico) z novimi nadomestni-
mi deli. Naslov v oglašnem od-
delku pod št. 75.000. 1916

Ugodno prodam samsko spal-
nico. Naslov v oglašnem oddel-
ku. 1917

Prodam dobro ohranjeno kolo
in harmoniko za male na 12 ba-
sov. Kapus Ciril, Hotel »Jelovi-
ca«, Bled. 1918

Preklicujem št. bloka 38804
izdanega v Komisjski trgovini
z dne 4. 10. 1958. Kapus Cilka.
1919

Hišo kupim, enodružinsko v
Kranju ali najbljžji okolici. Po-
nudbe oddati v oglašnem od-
delku pod »plačljivo takoj«. 1859

Stanovanje kupim, 3 sobno,
komfortno, v Kranju ali bližnji
okolici. Ponudbe pod šifro »sta-
novanje oddati v oglašnem od-
delku. 1860

Kupim stroj za mletje kosti.
Naslov v oglašnem oddelku. 1920

Iščem upokojeno za dopol-
dansko pomoč v družini. Naslov
v oglašnem oddelku. 1921

Sprejemno vajenka (servirko),
vajenc (slasčičarja) in skladni-
nika (trgovskega pomočnika).
Slaščičarna-kavarna, Kranj. 1922

Dvosobno stanovanje (Novi
dom) zamenjam za odgovarjajo-
če v mestu ali periferiji. Naslov
v oglašnem oddelku. 1923

Sobo oddam solidnemu mo-
škemu. Naslov v oglašnem od-
delku. 1924

Preklicujem št. bloka 38685 in
38621 izdana v Komisjski trgov-
ini dne 16. 9. 1958 in 23. 9. 1958.
Fras Ana. 1925

Preklicujem mesečno avtobus-
no vozovnico Kranj-Preddvor na
ime Roblek Jože. 1926

Preklicujem vse neresnične
vesti katere sem govorila proti
Cotman Janezu in Alvijan Pa-
velnu. Cotman Karolina. 1927

Rjavna usnjena roka-
vica, izgubljena od SGP »Technik«
mimo kolodvora do Virmaš 5. 11.
mimo 15. uru vrnila na SGP »Teh-
nik« Škofja Loka proti nagradi.

1928

Izgubljene ali pozabljene Wert-

heim ključe od Kranja do Prim-
skovega oddati proti nagradi Er-
žen, Žanova 18 ali v oglašnem od-
delku. 1929

Prodam globok otroški vozi-
ček. Naslov v oglašnem oddelku
pod »Medvedec«. 1930

Večjo peč na žaganje poceni
prodam. Naslov v oglašnem od-
delku. 1931

Prodam kuhinjsko pohištvo
zaradi selitve. Naslov v oglaš-
nem oddelku. 1932

Poučujem nižješolce matema-
tiko in vse ostale predmete. Na-
slov v oglašnem oddelku. 1933

Tako sprejememo vodovodne
ga inštalaterja. Naslov v oglaš-
nem oddelku. 1934

OBJAVE

Borci, aktivisti, interniranci -
udeleženci NOB

Okrajni odbor ZB v Kranju
je organiziral

DOPISNO PRAVNO SLUŽBO

Zato se v vseh nejasnih vpra-
šanjih pri uveljavljanju prizna-
nega službenih let za upokojitev
in ureditev delovnih odnosov ali
podobnih primerih obračajte na

Okrajni odbor zvezne borcev -
Kranj »Pravna služba«.

Okrajni odbor ZB Kranj

Razpisna komisija Zdravstve-
nega doma Kranj na podlagi člen-
ca 29. Temeljnega zakona o šti-
pendijah (Uradni list FLRJ, št.
33/55)

RAZPISUJE

10 štipendij za šolanje na Šoli
za bolničarje na Golniku

Štipendisti bodo prejemali šti-
pendijo v višini, ki jo določa
Odredba o višini štipendij (Uradni
list FLRJ, št. 22/58) in za do-
bo, ki je po predpisih potrebna
za dokončanje študija na na-
vedeni Šoli.

Pri višini štipendij bo upošte-
van otroški dodatek, ki ga ka-
andidatinja prejema.

Prošnje koljkovane z 180 din
državne in 90 din občinske takse,
dostavite Zdravstvenemu domu
Kranj, Gospovskega c. 9. K

prošnji je potrebno predložiti:
potrdilo o prejemovanju otroškega
dodataka, davčno potrdilo, zad-
anje šolsko spričevalo ter mne-
nje osnovne organizacije SZDL
o prosilki.

Zdravstveni dom Kranj

OBJAVA

»Svoboda« Škofja Loka obve-
šča vse, ki pri zadnji predstavi

»Neznaní talenti nastopajoči niso
dobili vstopnic, da bosta ponov-
itvi programa prav tako s tek-
movanjem v nedeljo, dne 9. no-
vembra 1958 ob 10. uri dopol-
ne in ob 20. uri zvečer.

Vabljeni!

OBJAVA
LOVSKA DRUŽINA »SORŠKO
POLJE«
priredi v soboto, 8. nov. 1958
ob 20. uri

LOVSKO VESELICO

v kino dvorani »Gorenjske pre-
dilnice« na Trati na želez-
niški postaji Škofja Loka.

Igra priznani lovski kvintet.

Dobra pijača in lovski kuhinja.

Vljudno vabljeni!

Lovska družina
»Sorško polje«

Po dolgem trpljenju je tisto
zaspal naš dobri mož, oče, star
oče in brat

JURIJ ČEBAŠEK
iz Voklega

po domače Rotarjev ata.

Pogreb dragega pokojnika bo
v soboto 8. novembra ob 8.30 uri
izpred hiše žalosti.

Žaluoča družina Rotarjeva

10 kvalificiranih strojnih ključavnicarjev in
4 kvalificirane električarje.

Pogji:

3-letna praksa,
regulirane vojaške obveznosti,

stanovanje po možnosti v Šk. Luki ali v bližnji okolici,
zainteresiranost v stroki (hladilne naprave).

Kandidatom bo dana možnost specializacije za zunanje
monterje hladilnih naprav in hladilnega pohištva.

TOVARNA STROJEV »MOTOR«, ŠKOFJA LOKA

razpisuje naslednja delovna mesta:

10 kvalificiranih strojnih ključavnicarjev in

4 kvalificirane električarje.

Pogji:

3-letna praksa,

regulirane vojaške obveznosti.

stanovanje po možnosti v Šk. Luki ali v bližnji okolici,

zainteresiranost v stroki (hladilne naprave).

Kandidatom bo dana možnost specializacije za zunanje
monterje hladilnih naprav in hladilnega pohištva.

KINO

•STORŽIČ Kranj: 7. in 8. no-
vember ob 16., 18. in 20. uri
amer. barv. cinemascope film

»PRINC STUDENTE«. 8. nove-
mber ob 22. uri premiera nem.

barv. film KOPENSKI STOT-
NIKE. 9. novembra ob 9. uri ma-
tinejer amer. filma »STARZAN IN

NJEGOVA PRIJATELJICA«, ob
10.30 uri nem. barv. film »KU-
PENSKI STOTNIKE«, ob 13. uri

premiera amer. kriminalnega filma

»GOŠPA, KI IZGINJA«, ob
15., 17. in 19. uri amer. barv.

cinemascope film »PRINC STU-
DENT«, ob 21. uri premiera amer.

barv. cinemascope filma »SEDEM

BRATOV«.

•TRIGLAV PRIMSKOVO: 8. no-
vember ob 19. uri ameriški film

»STARZAN IN NJEGOVA PRI-
JATELJICA«, 9. novembra ob 16.

in 19. uri premiera amer. filma

»KOPENSKI STOTNIKE«.

•SVOBODA STRAŽIŠČE: 8. no-
vember ob 18. in 20. uri mad-
žarski film »NEDELJSKA RO-
MANCA«, 9. novembra ob 15.

uri amer. film »STARZAN IN NJE-
GOVA PRIJATELJICA«, ob 17.

in 19. uri madžarski film »NE-
DELJSKA ROMANCA«.

•NAKLO: 8. novembra ob 19. uri
madžarski film »NEDELJSKA

romanca«, 9. novembra ob 15. uri

amer. barv. cinemascope film

»SEDEM NEVEST ZA SEDEM

BRATOV«, ob 17. uri ameriški

kriminalni film »GOŠPA, KI IZ-

GINJA«, ob 19. uri amer. film

»STARZAN IN NJEGOVA PRI-

JATELJICA«.

•RADIO JESENICE: 8. do 11.

novembra angleški barvni vi-
suelion film »Plavolasa zapeljivka«

— predstave ob delavnikih ob 18.

in 20. uri, ob nedeljah ob 16., 18.

in 20. uri ter ob 10. uri matineje

mladiškega filma.

•PLAVZ, Jesenice: 8. do

Pomladimo pevske zbole!

Filmi, ki jih gledamo

Kriza zborovske kulture tudi na Jesenicah

Cepav imajo Jesenice tri pevske zbole, tamkajšnja zborovska kultura nima posebno razveseljive podobe. Omenjbe vredna sta mešani in moški zbor Svobode »Tone Čufar«, ki nastopata na raznih proslavah, akademijah in revijah vokalne glasbe; manj viden je moški zbor Obrtniškega društva. O kakšnih samostojnih pevskih nastopih v

minuli sezoni ni govor, pač pa tvorijo namreč jeseniški želesta se pevska zbra Svobode udeležila jesenske pevske revije na Jesenicah in republike glasovi niso več sočni in mla-

je 50 let. Razumljivo je, da ti pa pomladiti pevske vrste. Pri tej nalogi bodo vsekakor potrebovali tudi pomoč mladinske organizacije.

Tudi z mešanim pevskim zborom ni dosti bolje. Zbor šteje nekaj nad 50 pevk in pevcev, med katerimi je komaj 20% mladink in mladincev. Podoben primer utegnemo najti tudi pri Obrtniškem pevskem zboru. Zbor pri najboljši volji ne morejo dati od sebe tistega, kar bi lahko dal mladi pevski kader. —

Zato je kvalitetna raven teh zborov osojena na stagnacijo. Da bi zborovska kultura na Jesenicah zaživeli z novimi močmi, bi morali zbole do so-

delovanja v že obstoječih zborih, bi utegnili najti ustrezno

rešitev v ustanovitvi mladinskega mešanega pevskega zbra.

Pred leti je tak zbor že obstajal; to je bil mladinski mešani pevski zbor »Mladi kovinar«, ki ga

je tvorilo nad 70 mladincov in mladink. Kvaliteta zbra je bila povsem zadovoljiva. Čez čas pa

se je zbor razsel, ker ni bil de-

lezen moralne opore in se zanj

razen povoduje nihče ni brigal.

Tudi današnji pevski zbor živo-

tarju bolj ali manj iz istega razloga.

Zadnji občni zbor pevske sek-

cije jeseniške Svobode je bil do-

ček klavern: nekateri člani so

predlagali, naj bi zbor raz-

pustili. Novo izvoljeni odbor pa tudi drugi činitelji P. U.

upa, da mu bo uspelo delovanje občnih zborov poživiti, predvsem je 50 let. Razumljivo je, da ti pa pomladiti pevske vrste. Pri tej nalogi bodo vsekakor potrebovali tudi pomoč mladinske organizacije.

Razen pomladitve zborov, kar bo novemu odboru pevskega zbra prav gotovo uspelo, bi morda kazalo ustanoviti tudi gimnazijski pevski zbor. Nobenega dvoma ni, da so med dijaknjami in dijaki tudi taki, ki

bi radi sodelovali v diaškem pevskem zboru. Tej nameri prav

gotovo tudi ravnateljstvo in Šolski odbor zavoda ne bi naspro-

tovala. — Niti v prvem niti v drugem primeru obujanja zborovske kulture pa ne bi smela

stat ob strani jeseniška glasbenega Šola, katere oddelki za

solo-petje obiskuje lepo število

gojencev. Razveseljiva je bila

tudi pobuda ravnateljstva glasbenih Šole, ki je svetovalo učencem solo-petja, naj bi sodelovali v pevskih zborih. Pobuda

pa je zašla v slepo ulico, ker se

glasbeni pedagog s tem predlo-

gom ni strinjal.

Menim, da jeseniška glasbena Šola ne vzgaja opernih solistov,

marveč pevce, ki bi lahko s pri-

dom sodelovali v pevskih zborih.

Pri večjem razumevanju in mo-

rnalni pomoči bi zborovska kul-

tura na Jesenicah v bližnji pri-

hodnosti stopila na iznjoenja po-

ta. Prav bi bilo, da bi na prantu

nove sezone o tem razmisli

razen pevcev in pevskih odborov

nimajo več kaj opraviti.

NEDELJSKA ROMANCA

je madžarski film, ki ga je po povesti Sandorja Hunyadija režiral Mikolas Hubay. Zaradi svojevrstne prirode, ki jo odlikuje predvsem preprostost, utegne biti film sočna poživitev filmskega repertoarja.

Zgodba je po zasnovi na moč preprosta; prisrčna vedrino in sproščenje prinašajočo mladostne sanje o ljubezni, ki približuje čustvom in občutjem gledalca. Pripoved je neposredna in življensko iskrena, prepletena z romantično in poetičnost, vendar v svoji idiličnosti ne pada v osladno in ceneno romantiziranje. Menda ne bora pretiraval, če pravim, da je zgodba grajena na prisrčnem in še neskljenem čustvovanju, ki ga vzbudi v iskrenem in nepokvarjenem dekletu prvo srečanje z ljubezni in ki ga plementito vsa drobna vznemirjavača ljubezenska doživetja. Toda nobeni ljubezen ni prizanešeno: sledijo razočaranja, prva bolečina in trpka spoznanja ter resnice o svetu siromašnih in premožnih, ki raztrgajo nežno stkanje ljubezenske sanje mladega dekleta.

Dinamika dogajanja, spretna režija ter iskreno prepričljiva igra protagonistov Margit Bare in Ivana Darvasa dajejo delu mikavnost, kjer kritična razmišljana nimajo več kaj opraviti.

V ameriški barvni filmski opereti v kinoskopskem sistemu, ki jo je po scenariju Williamsa Ludwiga in Sonye Levien režiral Richard Thorpe, utegnemo najti vse tisto, kar stori filmsko zgodbo privjetno in privlačno za vse plasti filmskega občinstva.

Zgodba pripoveduje v lahkonem in vsakomur razumljivem jeziku, kjer ne manjka satiričnih zbadljivk, o idilični ljubezni med lepim princem Karlon in očarlivo točko. Kraje in čas sta nedoločena; podrejata se pravljicnemu onečku in »nekje«, dogajanje niha med grajskimi dvoranami, kjer domuje konvencionalna okostenelost blaziranih aristokratov in študentskim omizjem v gostrilni »Pri treh zlatih jabolkih«. Tu se življenje otrese okostenelosti; je bučno in vedro, polno popevk, študentskih napitnic in dvobojev zaradi ljubezni.

Režilska plat filma je neoporečna, saj je znal režiser združiti v blestečo celoto odlično igro z duhovitim dialogi, mikavne plesne prirose, romantično ljubezen in nepozabne glasbene ter pevske vložke. Posebna privlačnost filma je glas Maria Lanze. — Filma ne kaže zamuditi. aa

Dela in težav ne manjka

Čufarjevo gledališče stopa v novo sezono

15. novembra se bodo končno odprala vrata Čufarjevega gledališča na Jesenicah. Vzroki za razmeroma pozen začetek sezone so raznici, subjektivni in objektivni; ne pomemben pa je tudi ta, da se kolikot že poldrugi mesec z vso vremeno pripravlja na otvoritveno premiero, bi ko obenem tudi jubilejna 100. premiera po osvoboditvi Zupančičeve »Veronika Desenika«, tragedija v verzih, je trd nekaj podobnih prireditv.

K. J.

K uspehu prireditve sta primogla odlična napovedovalca Andreja Čermeljeva in Janez Zihler, glasbeni vložki Akademškega plesnega seksteta iz Škofje Loka in Škofjeloške podjetja, ki so prispevala lepe nagrade. — Prvo mesto je dosegla Polka Stigličeva s popevkama »Jesenja elegija« in »Malu devojčico«; drugi klavir štiriročno, igrali sta sestri Škuljevi; tretje mesto pa pesnica Marija Starč. Svoboda v Škofje Loka ima v načrtu še prof. Tomazič, bo štela 36 članov podobnih prireditv.

Prva koncertna gostovanja v Kranju kažejo, da bo po zaslugi tukajšnje koncertne poslovne letaščice občinska koncertna sezona na prsegači pričakovana. — Po nepozabnem srečanju s španškim umetnikoma plesalko Pepito Perez in pevcem Manolo Monteze, se kranjski koncertni publiku vnovič obeta prijetno glasbeno doživetje. Cepav to pot ne gre za gostovanje inozemskih umetnikov, se lahko nadejamo, da naša kulturna kronika ne bo prikrajšana za nov superlativ.

Za glasbeno srečanje bodo poskrbeli solisti mariborske opere, sopranistka Mileva Bertot, tenorist Oskar Zornik in bas-baritonist Franci Leskovšek, ki ga kranjsko koncertno občinstvo pozna še iz prejšnjih srečanj. — Gostje bodo posredovali več opernih arij in pesmi v sredo, 12. novembra ob 20. uri v Prešernovem gledališču.

Kaže, da tudi izbor del iz klasične in sodobne glasbene literature ne bo razočaral. — Na sporednu bodo popularni skladatelji Rossini, Grieg, Verdi, Michl, Mascagni, Čajkovski, Gounod, Smetana in Pavšič. S.

ne bi bila predraga investicija, če bi ji uspelo privabiti dovolj mladine, ki si želi temeljitejšega znanja tudi v igraški umetnosti.

Prva predavanja so bila spodbudna, saj je prijavilo 40 slušateljev. Tolmačenje posameznih tem je bilo po strokovni plati neoporečno. Izpolnila pa so se pričakovanja nekaterih, ki tečaju niso pričakovali posebno lepe prihodnosti. Pokazala se je stará rakuna naših amaterjev: pomanjkanje discipline. Stevilo poslušalcev je upadelo iz dneva v dan. Po sedanjih izkušnjah bi bilo pričakovati, da se stevilo poslušalcev skrbi le za nekaj članov, da pa bi tečaj izgubil slušatelje tako rekoč množično, tega se tudi največji pesimisti niso nadajeli. Cesar je bilo predavanja zelo zanimiva, polna razgibanosti, razen tega pa zelo kvalitetna, niso mogla vzbudit pri poslušalcih pravega zanimanja.

Kje je krivda? DPD Svoboda je to pot storila vse, kar je sploh mogoče storiti za izobraževanje svojega članstva. Tudi predsednik dramske sekcije se je predavanj redno udeleževal. Opozorjal in prosil je slušatelje, naj ne izostajajo od predavanj pod najrazličnejšimi pretvezami.

Bob ob steno!

Dramski sekcijski Svobode, ki je hotela pomnožiti svoje vrste s strokovno usposobljenimi člani, je znova začela v brezvetrije. Zadnje predavanje in šestoto po vrsti je obiskalo le še osem poslušalcev. Kdo je temu kriv, če ne dve tretjini neresnih tečajnikov. Naj bo tako ali drugače — mnogoobstojača pobuda in 20.000 dinarjev, kolikor so veljala dosedanja predavanja, tudi to pot nista obrodila. B.

Hkrati se kolektiv pripravlja na novo delo. V režiji Marijana Starčeta bo kot druga premiera sledila drama angleškega pisatelja Huxleya »Giocondin smehljaks«. Drama je služila kot literarna predloga scenariju za film »Njeno maščevanje«, ki smo ga pred leti gledali tudi pri nas. Je detektivsko napača psihološka igra, ki bo prav govoril zgodbo slične siheremu okusu. Režiser Jože Tomažič pa pripravlja komedijo srbskega igralca Dobričanina: »Clovek z Marsa«, ki ga je v minuli sezoni z velikim uspehom uprizorjalo Sentjakobsko gledališče v Ljubljani. Komedia je polna vedrega humorja in zbadljivk na današnje razmere ali točneje — na razmere današnjega Beograda in kdor se rad smije, bo lahko roščično prišel na svoj račun. — Za Novoletno jelko bo Čufarjevo gledališče uprizorilo za svoje najmajhše občinstvo zanimivo pravljico igrico srbskega pisatelja Djordjevića »Grašek«. Do Novembra leta namerava gledališče obnoviti že pred leti uprizorjeno uspelo komedijo z glasbo in petjem »Vozel« in z njim gostovati predvsem v bližnjih krajih. Gledališče je do sedaj prejelo celo vrsto vabil na gostovanja, žal, zaradi pomanjkanja finančnih sredstev svojih obiskov ne more zatrdo obljuditi. Prav bi bilo, da bi radovljiska, blejska in bohinjska občina v proračunu za letošnjo sezono stopila na svoje člane in zadržala občinstvo na svojih mestih.

Za letošnjo sezono je jeseniško gledališče, po poskusu pred nekaj leti, razpisalo tudi abonma za premiero in prvo reprizo. Razen teh dveh abonmajev je razpisani že globoko znižani abonma za šole in mladino ter abonna petek, s katerim želi gledališče omogočiti obisk tistim, ki zaradi službene odstotnosti ne morejo obiskati predstav v soboto ali nedeljo. Vodstvo gledališča je prepričano, da bo odziv publike zadovoljiv, saj nudi razen številnih ugodnosti tudi precejšnjo znižanje že tako nizke vstopnine. Upajmo tudi, da bodo naši sindikalni organizacije, predvsem pa mladinska organizacija, ukreplele vse, da bodo svoje člane zainteresirale za gledališki abonma.

S štirinajsto sezono stopa jeseniško amatersko gledališče na naprednjih poti še bolj poglobljene in zavzetne dela ljudske prosvetne dejavnosti, ki je postala nepogrešljiv in začilen del duhovne ustvarjalnosti železarskih Jesenic.

Glasbena panorama pred novimi obzorji

Priprave na občinske in okrajne glasbene revije

Svet »Svoboda« in prosvetnih društv OLO Kranj je na predlog okrajnega glasbenega sestavljala predlog o pripravljanju občinskih glasbenih revij med na kraju sezone. V ta namen je bil pretekli teden na Jesenicah posvet povodovan in dirigentov, ki ga je vodil prof. Peter Lipar iz Kranja. Sklenili so, da se bodo v Svobodah in prosvetnih društvih jeseniške občine začeli takoj pripravljati na občinsko glasbeno revijo, ki bo v okviru Prešernovega tedna.

Obnovili bodo tudi dejavnost nekaterih zborov in instrumentalnih ansamblov, ki v poletnih mesecih niso delovali, poskrbeli bodo za mlajši pevski kader, po-

V tork, 4. novembra dopoldne je bil v Kranju občni zbor sindikata Društva profesorjev in učiteljev za območje ObLO Kranj. Najzanimivejši del razprave: združitev štirih društev, v katera so včlanjeni prosvetni delavci, v eno samo. — Na sliki: prosvetni delavci med razpravo.

Družinski pomerki

Ste že brale?

Izšla je dvojna, osma in deveta številka »Sodobnega gospodinjstva«, ki je tokrat se posebno bogato ilustrirana. Uvodni članek nas seznanja s septembrsko razstavo »Družina-gospodinjstvo 1958« v Zagrebu. Poročilo dopolnjuje zanimivi posnetki z razstavnih paviljonov.

Sledi prispevek o mehaničnem pranju perila, nato pa se stavek o ureditvi predstobe. Gospodinje bodo rade prebrale tudi članek o novem laku za premažovanje lesenih tal in pohištva, ki je že v prodaji in ga izdaje tovarna »Nelios« v Domžalah. V rubriki »Naša oblike« so opisani vzroki kvarov na perili.

Vsem materam bodo dobrodošli napotki za prehrano šolskega otroka. Sledijo nasveti za shranjevanje sadja, jedilnikov, navodila za ročno delo ter prispevki o jesenskih delih na vrtu.

Iz uvodnega članka priobčujemo kratek odlomek in sliko.

»Skrb za otroke je ena važnih nalog stanovanjske skupnosti, zato so republike zvezne društva prijateljev mladine razstavile vrsto otroških ustanov. Sobe namenjene igri predšolskih otrok, učilnice za šolske otroke, kjer pod strokovnim nadzorstvom rešujejo domače naloge in se pripravljajo za šolo, otroški vrtec, klubsko sobo za šolske otroke, tehnični kotiček, otroško tehnično delavnico, otroški kotiček v družini za predšolskega in šolskega otroka, otroško dvorišče v stanovanjski skupnosti in otroško igrišče.«

JEDILNIK

KOSILO: jetrna juha, gratinirana cvetača z bešamelom, pletena štruca s kakaom - kompot.

Jetrna juha: 40 dkg jetr, 4 dkg masti, 3 dkg čebule, zelen peteršilj, česen, 4 dkg moke, sol, poper, majaron, malo vina ali kisa, 20 kg kruha.

Na masti prepravi čebulo, česen in peteršilj, dodaj zmleta ali nastrganajetra, malo prepravi in potresi z moko. Vse skupaj dobro prepravi in zaliž z vodo. Začini s soljo, poprom in majaronom. Pred serviranjem dodaj še malo vina ali kisa.

Gratinirana cvetača: 1 kg cvetača, slan krop; bešamel: 4 dkg margarine, 4 dkg moke, $\frac{1}{2}$ litra vročega mleka, sol, muškatni orešek, 1 jajce, 2 dkg trdega sira, 3 žlice drobtin.

Cvetasto skuhaj v slanem kropu, naloži jo na pekač, razdeli na porcije in polij z bešamelom. Na margarini svetlo prepravi moko, jo zaliž z mlekom, prideni dišave in ko se malo ohlad, zamešaj še jajce. Z bešamelom prelij cvetačo, daj v pečico in rumeno zapeci. Porcije zloži na krožnik in potresi z naribanim sirom.

Pletena štruca s kakaom: pol kilograma moke, 3 dkg kvasa, žlica sladkorja, $\frac{1}{2}$ litra mleka, 1 beljak za mazanje, malo kaka.

Zamesi kvašeno testo. Vzahajena razdeli na tri dele, enemu delu primešaj kakao. Oblikuj kito in peci v ne prevroči pečici. Pol pečene pomaži z beljakom.

VEČERJA: pljučni štrukelj - solata.

Pljučni štrukelj: 35 dkg moke, sol, žlica olja, mlačna voda.

Nadev: 5 dkg masti, 2 čebuli, $\frac{1}{2}$ kg sesekljanih pljuč, sol, poper, majaron, 1 jajce.

Zamesi vlečeno testo. Ko počiva pol ure, ga razvaljav in namaži z nadevom, zvij skupaj. Štrukelj daj na moker prtič, ga zaveži in kuhanj v slanem kropu. Kuhanega razreži na kose in zabeli s preprämenimi drobtinami.

Nadev: kuhanja pljuča zmelji, jim prideni na masti prepraveno čebulo, peteršilj, sol, poper, majaron, rumenjak in beljakov sneg.

NASVETI

Vreče postanejo posebno trpežne in tudi ne plesnijo, če jih obdelamo takole: V 14 litrov vode prekuhamo približno 1 kg zdrobiljene hrastove skorje. V to zavrelico denimo oprane ali še nove vreče in jih namakajmo 24 ur. Izperimo jih v čisti vodi in posušimo.

Soba za predšolske otroke na razstavi v Zagrebu

Mi boš sešila spalno srajčko?

Zima se bliža. Možu, otrokom Našeli smo le dve kombinacij: in sebi bomo morale oskrbeti novega s starim, kajti vsaka

zakurjeni spalnični ne bo zeblo.

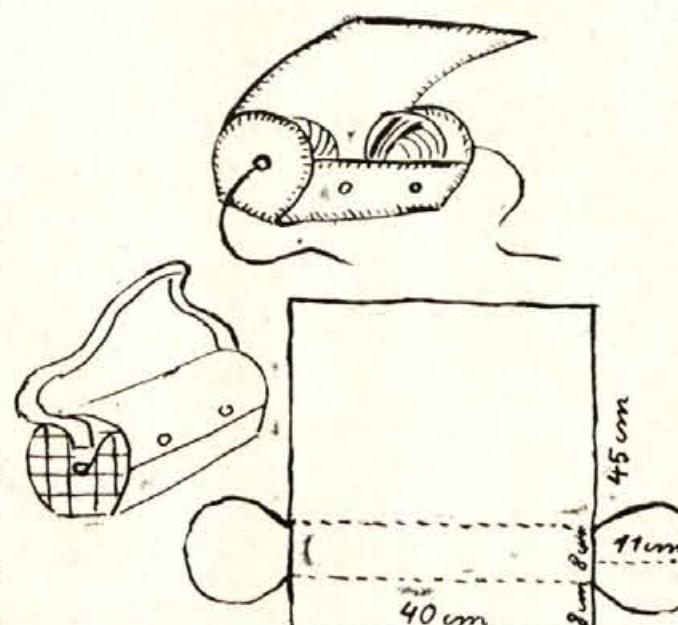
Najprej bomo pogledale, če lahko uporabimo kaj starega za kombinacijo z novim. Prekratke rokave in hlačnice sinove čraste pižame bomo podaljše s kosom ustreznega enobarvnega blaga. Po potrebi bomo napravile še nov ovratnik in pižama bo spot kot nova.

Tudi hčerino spalno srajčko, ki je postala premajhna, bomo predelale. Iz krila bomo ukrojile živote za pižamo ali pa za novo srajčko, k enobarvnim kosom bomo dokupile pikicasto, rožasto ali črasto flanelo in obratno.

Torbica za pletenje

Pri pletenju večkrat potrebujemo dva ali več klobičev volne. Da se nam ne valijo po tleh in da se ne mešajo niti, si običajno pomagamo z dvema predosama. Lahko se pa zgodi, da gremo s pletenjem na obisk, na vlak ipd., a tedaj ne moremo jemati loncev s seboj. Za takšne priložnosti nam pride še posebno prav torbica, kakršno vidite na skici. Dno in dva stranska dela izrežemo po merah iz debele lepenke, veliki četverokotnik pa

iz tanjše lepenke. Vse skupaj prevlečemo znotraj z ostankom kake stare kombinaze, za zunaj pa vzamemo trpežnejše blago. Glavni del z ojačenim dnom prevlečemo posebej, stranska dela posebej. Obšljemo z vrvico ali zelo ozkim trakom. Luknjice moramo napraviti na kartonu še preden ga preoblečemo, zlasti luknjice na stranskih delih nam bo napravil čevljari. Ročaj je širok 2 cm in ga prišljemo na stranska dela.

gorenjske bodice

Pa recite, da ni to lep primer sodelovanja z »Bodicami«. Od časa do časa že kdo iz Zdravstvenega doma v Kranju poskrbi, da »Bodice« niso prazne. — Ne bom na dolgo in široko razpredal misli o dogodku, temveč bom posredoval telefonski razgovor med uslužbenko Zdravstvenega doma in nekim državljanom, ki je klical k bolnišniku dežurnega zdravnika.

Nedelja, 2. novembra ob 9. uri. Telefon v Zdravstvenem domu je zazvonil.

»Zdravstveni dom tukaj.«

»Prosim, bi lahko prišel dežurni zdravnik sem in sem? Kateri zdravnik opravlja danes dežurno službo?« se je zanimal državljan.

»Kaj vas briga, kateri zdravnik ima službo? Za bolnika nime prav nič važno.« — In telefonskega razgovora je bilo končno.

Državljan je ta »kulturna« odgovor tako ujezik, da je iskal pomoč pri privatnem zdravniku. Obisk dežurnega zdravnika Zdravstvenega doma pa je od-klonil.

Prav gotovo ni golo naključje, da je na železniški postaji v Kranju ob prihodu juntranjih vlakov iz Ljubljane in z Jesenic, to je nekaj pred sedmo uro, več kot živahnno. Z obeh vlakov se namreč vsujejo množice uslužencev, dijakov in ostalih potnikov, ki nato hite proti mestu. Uslužbeni železniški postaje bi morali s tem navalom tudi računati. V tem primeru prav gotovo ne bi prišlo do naslednjega zastoja pri odhodu potnikov s postaje. — V ponedeljek, 3. novembra so premikali po tovornem tiru, ki teče preko ceste pred železniško postajo, tovorno garnituro. Seveda je vlak potnikom, ki so prav tedaj zapuščali postajo, zaprl pot. Preden so prehod odprli, je minilo več kot pet minut. To sicer ni mnogo, vendar dovolj, da so dijaki in uslužbeni, ki morajo prehoditi do šol in službenih mest daljšo pot, tokrat zamudili.

Most nad Ternikom, ki vodi po najkrajši poti s Police na Okroglo, je za tukajšnje prebijanje nekako tri leta pravcati kamnen spotike. Ker ni mostu, morajo hoditi prebijalc Okroglega po 3 km daljši poti. Nego-dovanje se je letos sicer poleglo; začeli so namreč z gradnjo novega mostu. Potem ko so no-

silce mosta postavili, so gradbeni dela spet občela. Na gradbišču je zavladal mir, zato so pa Okrogliani začeli zabavljati, češ dokle bomo še čakali na most? Menda ne še enkrat tri leta.

Vse lepo in prav, da naši solarji pred Dnevom mrtvih poskrbe za grobove padlih borcev. Tudi solarji 2. razreda jesenske osemljetke so se optrani s cvetjem odpravili na jesensko pokopališče. Kar vesel je jih je bilo pogledati, kako so se pod nadzorstvom učiteljice, s pravato fanatično zagnostjo lotili okraševanja grobov. Potem ko so prizgali še množico sveč, jih

je učiteljica zapustila. Nerodnost pa taka! Uresničil se je pregor: »Če mačke ni doma, miši plešejo!« Aranžerska vne-ma otrok je presegel s pričakanovanjem. Lotili so se cvetja na grobovih padlih, ga prenašali z groba na grob in okraševali tu-di grobove starejšega datumata. Še posebno veselje pa so imeli s svečami; niso jih privoščili grobovom. Odnašali so jih s pokopališča in z njimi pri belem dnevu svetili po jesenskih cestah. Prav verjetno do tega ne-prijetnega dogodka ne bi prišlo. Če bi učiteljica do konca vztrajala pri svojih varovancih.

Vas pozdravlja Vaš Bodičar!

KAMEN SPOTIKE

Cesto skozi Begunje so pred močno namočila in prava spretedni razkopali zaradi popravil nost je bila priti preko tolkih vodovoda. Ob izkopu so zemljo nametali na obe strani jarka, kot je razvidno s slike in so primeru računati, da 1. novembra zaprli ves promet skozi vas. Pred Dnevom mrtvih so si zasipanjem pohitili in so do grajskega vrta pot tudi za

krat pot skozi vas. Cesta ni bila do kraja urejena predvsem zaradi malomarnosti. To se najbolje vidi iz tega, da je ostal nezasut samo majhen del poti, ki bi se dal s kolikajo volje in ne-naliva se je zrahljana zemlja.

STOJA splošna nevarnost

Ko prebiramo prometno kroniko, se zdi, kot bi bila vsa svarila pred nesrečami, bob ob steno. Se več: ne moremo se znebiti občutka, da se počutijo koristniki naših cest pod okriljem teme, še posebno varne.

»Kdo te pa vidi, če pelje po-nre brez luci?« se bodrijo vozniki vprežnih vozil. Podobno, če ne prav isto, velja tudi za kole-sarje, ki pomenijo za naš promet prav nadlogo. Prav takšna nadloga so stepeči luči motornih vozil, ki jih prezobzirni vozniki pri sprečavanju z drugimi vozili ne zasenčujejo. Tudi »zrne vožnje« brez voznika izpitva se zde po-noči, ko ni na cestah »leteče milice«, na moč varne. — V nedogled bi lahko naštevali prekrške prometnih predpisov, ki se pogosto končujejo s budimi, mnogokrat s smrtnimi nesrečami.

Tolažba, če saj zvečer ne kroži po cestah »leteča milica«, je jalovo bodenje. Vsem tistim, ki se čutijo ponori tako varne, naj bo v pouk naslednje vrstice:

Redna patrulja prometnega od-delka TNZ Kranj je na svojem večernem obhodu v petek, 31. ok-toobra zabeležila naslednje kršilce prometnih predpisov.

Nekaj minut pred 18. uro je naletela pred gostilno v Bistrici pri Naklem na vprežni voz brez predpisane luči na levih bočnih strani. Voznik MARJAN ALJANCIC iz Bistrice pri Naklem se je izgovarjal, češ da ni pripeljal od daleč in da nimadaleč doma. Ob 18.10 je patrulja našla pod vrhom bistrškega klanca pri Naklem vprežni voz KAROLA AZMANA iz Nakla št. 6. Tudi tam ni imel predpisane luči. Izgovor: »Nisem računal s tolkinino zakasnitvijo. Menil sem, da bom pred mrakom doma.«

Tudi 18-letni JANEZ POD-BEVŠEK z Brega št. 11 pri Pred-gostilno Gorjanec je ta večer tovoril z »za-tegnjenim« vozom. Pri srečanju z organi prometne milice, se je poslužil vrsto nesramnih laži, s katero je hotel organe milice spoljati na napačno sled.

Tem primerom bi lahko dodali še dolgo vrsto kolesarjev brez luči; preveč jih je, da bi jih po-

iz Možjance št. 2 vse prej kot imensko naštel. Večina je bila kaznovana z denarnimi kaznimi. In še ena ugotovitev: Le redki kršilci prometnih predpisov so labko dokazali svojo identiteto z osebnimi izkaznicami; večina jih ni imela s seboj.

Vsi našteti kršilci prometnih predpisov bodo predani sodniku za prekrške. Vrstice naj služijo v svarilo ti-stim, ki menjajo, da so v »okrilju teme varni pred »letečo«.

Pred 40-letnico KPJ

SKRIVNOSTNA SMRT POD STOLOM

Po 36. letih je grob sekretarja SKOJ Jugoslavije tov. Dragoljuba Milovanoviča v Breznici pri Žirovnici prvič okrašen

»Pod Orličem, med Zelenico in Stolom je mrljč. Našel sem ga, če vam rečem.« Tako nekako je zatrjeval lovec Franc Avsenik, ko se je vrnil z lova. Zahteval je, da gre mrljški oglednik Anton Mežek, v planino in se prepriča, pogleda, naredi zapisnik in ukrene, da bo truplo prenešeno v dolino in pokopano na pokopališče.

To je bilo, kot govorje zapisnik, 8. oktobra 1922. leta. O dogodku so seveda obvestili še žandarmiško postajo. Odpravili so se na pot. Skupno z dvema žandarmoma, oglednikom in lovcom Avsenikom je šel na pot tudi Jožef Baloh iz Doslovč. Avsenik je pokazal truplo. Razpadalo je že in naokoli se je širil hud smrad. Le nože so bile zakopane v debelo plast listja in prsti in jih zato trohnoba še ni načela.

Kdo je povzročil to smrt? Oba orožnika in ostali trije možaki so gledali navzgor v skalovje. Je mar strmoglavlji s pečevja?

Janez Jalen je vedel celo povedati, - da je pred časom videl nekega neznanca, ki se je tam blizu, v Tonejčkovem drvašču, vzpenjal navkreber. Opozoril ga je, da so tam nevarne skale. Točka mladi neznanec ga je zavrnil, češ da to ni tako nevarno.

Kaj pa, če ne gre za nesrečo, marveč za zločin?

Dvomi za to so bili še bolj upravičeni, ko je Mežek nedaleč od tod našel nahrbtnik. Toda, zle slutnje so bile koj ovržene. V nahrbtniku je bilo poleg toaletnih potrebščin in perila tudi precej denarja — skupno okrog 70.000 dinarjev! »Za dve hiši,« kot je ondan rekla Johana, žena umrelga oglednika Mežeka, ko nam je pokazala grob.

V žepih napol razpadle obleke, ki je odvalila truplo, so našli tukaj listin v pisem. Orožnika sta z veliko pazljivostjo vse pospravila in može so odnesli truplo v dolino.

K. M.

SI ŽE NAROČNIK »GLASA GORENSKE«?

Naročajte in berite »GLAS GORENSKE«, najbolj razširjen časopis na Gorenjskem. »GLAS GORENSKE« vas vsak ponedeljek in petek obvešča s sliko in besedo o najnovejših dogodkih z Gorenjske, pa tudi o dogodkih z vsega sveta. Razen stalnih rubrik: notranje-politične, zunanje-politične, gospodarske, kulturne, družinske pomenov, pionirskega kotička itd., bo v prihodnjem letu »Glas Gorenjske« spet začel objavljati sliknice za mlade in stare.

Vsek naročnik »GLASA GORENSKE« ima pri malih oglah pravico do 50% popusta! Razen tega je vsak naročnik, ki ima vplačano vsaj mesečno naročnino 50 dinarjev, nezgodno zavarovan, in sicer za primer trajne nesposobnosti za delo do 40.000 dinarjev, za primer smrtnne nezgode pa 20.000 dinarjev. Naročnik, ki bo vplačal polletno naročnino — 300 dinarjev (celoletna 600 dinarjev) — bo upoštevan pri nagradnem žrebanju »GLASA GORENSKE«. Že danes opozarjam, da bodo za tokratno nagradno žrebanje pripravljene bogatejše in številnejše nagrade kot prejšnja leta.

UPRAVA

OKRADEL JE ZAGOVORNIRA

Kako je zagovornik Pemetenec branil še premetenejšega obdolženca, ki ga je sam okradel

Nenavadna in neverjetna zgodba, a veskozi resnična. Zato vam jamčim, če hočete, tudi s polnim podpisom. Nekoliko obrnjena so samo imena nastopajočih; nekaterim bi bilo verjetno nerodno in utegnili bi mi zameriti, če bi jih s pisanim vlačil po zobe!

Bilo je v sodni dvorani. Pred sodnike šal za ves ostank. Bilo je še vedno 30 sta stopila pobratima »v slabem« Pero in Ivo. Prvi je izmakal in prekupeval, drugi pa same prekupeval. Oba bi lahko podlastica naglo iz lokala v lepo pomladno noč. Ko se je Francelj zdramil iz težkega sna, je bilo prepozno. Ostalega zapitka ni več mogel plačati in zaprepšen se je zavedel bridlek resnice, da je zapravil Mihov denar, ki mu ga je do kraja pobraj še vinski »skolega« Pero. Pero pa so v lokalnu poznali in zato tudi tokrat ni dolgo užival radosti tako natega. Ivo jo je okusil šele previč.

Obtožnica mu je naštela že nekaj drugih »posegov« v tuje žep. Nazadnje ga je pojavila, da se je v zadnjih mesecih povzpela tudi do »inteligentnejšega« in »boljšega« kriminala, do kupčevanja z zlatniki in urami. V to višjo stroko ga

službeni dolžnosti. Iz protesta nad zlo usodo, ki ga je spet posadilo pred sodnico, ni hotel najeti branilca. Ker pa ga je težilo že preveč grebov, da bi se smel zagovarjati sam, mu ga je postavilo sodišče. »Usoda« mu je pri tem izbrala odvetnika premetanca, o katerem je žel po naši deželi glas, da opere že tako črnega kozla. Premetenec pa je ob stih urah pomakal pero tudi v literarno črnilo.

Pero odvetniku ni zadajal kakšnega posebnega truda. S svojim temperamentom se je otepal vsake krivide. Za take potrebe je nabral bogato zakladnico izkušen. Odvetniku Pretemencu je ta klientova prizadevost prijala. Ponabil je priliko in začel lagodno snovati svoj novi literarni produkt.

Iz teh meditacij pa je Pero zbudilo glasneje vprašanje predsednika senata:

»Kje ste vendar dobili tisti cekin in dolarje?«

»Lepo vas prosim, gospod predsednik,«

pa zaslužil, ko sem nekemu Amerikancu očistil čevlje.«

»Kakšna številka je bila vtisnjena na kovanec?« je dalje vrtal predsednik se-nata.

»Tudi to sem že povedal, gospod predsednik,« je odvrnil Pero. »Dve in pol.«

Zagovornika so besede: dve in pol, cekin. Novo leto in kavarna zbudile iz njegovega leposlovnega snavanja. Te besede so začele dobiti vedno določnejši, pa tudi vedno neprijetnejši pomen. Tudi sam je postal radoveden. Vprašal je svojega klienta:

»Ali je imel kovanec vtisnjeno kakšno podobo, kakšen napis? Ali ni bil to moroda... ameriški denar? Pero, povejte nam po pravilih.«

Pero je debelo pogledal, pomežiknil najprej na levo, potem pa še na desno oko, zakrilil z rokama in očital branilca, da mu menda zdaj še on ne veruje. Italijanski centizem je bil, pa nič več. Kdo je še videl ameriški cekin.

Tedaj je posegla vmes priča Jure, ki se mu je Pero pri kupčijah z urami nekaj zameril. Udaril je kot grom z nebom: »Ej, Pero, odpri svoja laživa usta, na stežaj jih odpri, pa bodo videli tovariši sodnikov twoj albanski centezim predelan v zlat mostiček. — Le odpri jih!«

Pero je zaprolo sapo, da ust ni mogel odpreti. — Jure je nato še povedal, da mu je Pero sam zaupal, kako je kovanec,

ki je bil v resnicu cekin in to za dva in pol dolarja, sunil »gospodu«, ki je praznoval v mestni kavarni Novo leto in se šopiril z dolarskim cekinom. Bil je celo takoj prijazen, da ga je pokazal tudi Peru, ki je cekin hvaležno obdržal, z njim odbitel srečen v srečno Novo leto.

»Tako, torej Ta je tisti... budič,« je zaklel pri sebi zagovornik Pretemenc. V tem trenutku ga je zapustila vsa premetnost. Težko se je spet zbral in opravil tokrat zelo neviščeno nalogu: da je do konca pral svojega klienta, ki je okradel tudi njega samega.

Senat se je po končani obravnavi umaknil v posvetovalnico. Komaj je začel rešetati krivdo današnjih storilcev, je planil v sobo, kamor sicer ne bi smel — zagovornik Pretemenc.

»Tovariši sodniki,« je kriknil. »Tisti cekin je bil moj... moj! Pomislite! Meni ga je sunil, baraba, na novoletni večer, v mestni kavarni, kjer sem se ga tako nesrečno napisil. Cekin mi je bil drag spomin od tete iz Amerike. Lump, jalot, capin... Pošteno ga pritisnite! Kar sem govoril na obravnavi, ne velja.«

Senat je torej imel labko opravilo. Žalil je Pero na dva leta in pol zapora, da mu bo ostalo v spominu to zadnje srečanje z Zakonom in Pravico in da ne bo pozabil, da je bil kovanec vendarle cekin za dva in pol dolarja.

Če se boste kdaj srečali s Perom, se mu raje izognite, zlasti v lokalih »dobre volje in bratovščine«; kljub prevzgoji, ki mu je bila naložena, utegne obrati že vas!

je uvedel pobratim Ivo. Pri tem je bil še posebej obdolžen, da je »pretopil« tudi cekin neznanega izvora in da je spravil v promet po črni poti nekaj dolarjev.

Pero je tokrat zagovarjal odvetnik po

se je odrezal Pero, »saj sem vam že enkrat povedal. To sploh ni bil cekin, ampak navaden italijanski centezim iz Albanije. Našel sem ga pa v novoletni noči pred mestno kavarno. Tiste dolarke sem

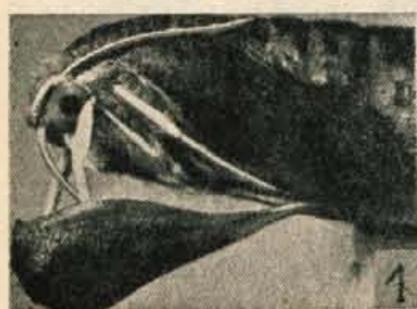
POTREŽILJIVOST FILMSKEGA OBČINSTVA NA PREIZKUŠNJU Nobenega dvoma ni, da si uprava kinematografa »Storžič« v Kranju prizadeva posredovati občinstvu čim pestrejši in čim kvalitetnejši program. S tem pa kinematograf še vedno ni opravil svojega poslanstva. Gre za to, da ta program tudi kulturno posreduje svojemu občinstvu. Tu mislim na predvajanje filmskega programa, ki je objavljen v časopisih. Večkrat se je že primerilo, da je občinstvo glede na filme, ki niso bili objavljeni v časopisih.

In še en — ne posebno ohrajanec primer. — Zgodilo se je v torek, 28. oktobra, ko je bil na sporedni film »Modri pajčolci«. Obisk predstave ob 20. uri je bil velik. Potem ko so obiskovalci predzadnjem predstavam zapustili dvorano, so odprli vrata obiskovalcem zadnje predstave, ki je to pot zaradi dolžine filma začela z zamudo. Brž ko so prvi obiskovalci zasedli svoje prostore, so že stekli prvi metri filma. Takšna naglica zasluži vso grajo, kajti v avli pred dvorano in pred poslopjem je ostalo več kot dve tretjini občinstva. Da je prišlo do ogorčenega negodovanja gledalcev v dvorani in tistih, ki še niso ugotovili priti do svojih sedežev, ni treba poudarjati.

Menim, da je vsako nadaljnje razmišlanje o kulturnem poslovanju kinematografskega podjetja »Storžič« odveč. F. J.

RODIL SE JE METULJ

Rojstvo metulja niti ni tako zelo eno- žal je v zemlji, v njem pa se je v tem stavnol. Narava je predpisala za to kar času grda licinka spremenila v lepega štiri razvojne oblike. Oplojena samica metulja. Slika 2: metulj je že zapustil svoj začasni domek. Hitinski ovoj bube je

odloži jajčeca. Iz njih se ob primernih pogojih in po določenem času izležejo licinke (»grde kosmate licinke«), ki jedo, ra-

stejo in se končno zabubijo. Kako in kje, je odvisno od vrste metulja. In nekega dne poči hitinski ovoj bube — roditi se metulj.

Metulj, ki ga vidite na prvi sliki, je z močjo svojih sprednjih nog pravkar predrli ovoj bube, v kateri je »spale« okoli pol leta. Temnordeči ovoj, do 5 cm dolg, pol leta skoraj ni kazal znakov življenja. Le-

ostal prazen. Novorojenček se počasi prestopa in hoče kvišku. Išče vejo ali kaj drugega, kamor bi se opril (slika 3), da tu lahko svoja mehka in še zmečkanata krila zravnal in se pripravlja na prvi let. Na zadnji sliki ga že vidimo pripravljenega, da zajadra v svet. Novorojenčkova krila so še zelo gladka, nepoškodovana. Kmalu pa bodo zgubila svoj sijaj. Grmovje, trava, dež in veter jih bodo ogulili; sveče luskice, ki kot strečna opeka pokrivajo krila, bodo začele odpadati.

Fotografije, ki jih objavljamo, so bile posnete s filmsko kamerico. Od trenutka, ko je počil bubin ovoj, do prvega poleta, je pretekla točno ena ura.

Še vedno 700 milijonov nepismenih • Največ knjig izide na Japonskem

● Po številu časopisov na prebivalcu so ZDA šele na 12. mestu

Po najnovejših statistikah je na svetu približno 700 milijonov odraslih ljudi, ki ne znajo ne brati in ne pisati. 44 odstotkov ljudi je torej nepismenih. Seveda ta odstotek v posameznih državah ni enak. V nekaterih državah Evrope je nepismenih manj kot 1 odstotek odraslih prebivalcev, v posameznih afriških državah pa to število presega 95 odstotkov.

Stevilo knjig in drugih del, brez periodičnih publikacij, ki so bile tiskane v letu 1957, cenijo na okoli 315.000. Od tega jih je bilo v Evropi objavljenih 45 odstotkov, v Aziji 25 in 20 odstotkov v Sovjetski zvezni. Med državami, v katerih je bilo natisnjeno največ knjig so: Japonska — kjer je izšlo 25.000 del, Velika Britanija — 20.000, Indija — 18.000, Zapadna Nemčija — 16.000, ZDA — 13.000 in Francija — 12.000. Vsake leta izide okoli 25.000 prevedenih knjig, od tega 4000 v Sovjetski zvezni in preko 2000 v Vzhodni in Zapadni Nemčiji. Leta 1956 je v preko 1000 prevedenih knjig izšlo v Italiji, Franciji, Češkoslovaški, Japonski, Holandiji, Romuniji, Poljski in Španiji. Dobra polovica prevodov, objavljenih v letu 1956, je bila prevedena iz angleškega ali ruskega originala, preko 20 odstotkov pa s francoskega in nemškega jezika.

Cenijo, da je na svetu nad 35.000 časopisov, od tega jih odpada 8000 na dnevne časopise. Skupna naklada je približno 25 milijonov, iz česar sledi, da pride povprečno 91 časopis na 1000 ljudi zemeljske oblike. To povprečje je največje v tistih državah: Velika Britanija (537 časopisov na 1000 prebivalcev), Švedska (462), Luksemburg (435), Finska (420), Japonska (400), Nova Zelandija in Island (po 390), Belgija (383), Avstralija (381), Danska (376), Norveška (374) in šele potem ZDA, kjer pride na 1000 prebivalcev 337 časopisov.

Gledali bomo... Folies Bergere

Marsikoga utegne zavesti zveneti naslov filma, saj si bo pod imenom tega popularnega pariškega zabavilišča predstavljal obljubljeno deželo in več.

Film pričuje zgodbo o ameriškem vojaku Bobu, ki pre vrnitvijo v domovino s svojimi kolegom obliše Folies Bergere. Po naključju pa mora kot izbranci iz občinstva nastopiti v eni izmed točk sporeda. Tu se Bobova usoda do kraja zamota. — Ce verujete v ljubezen na prvi pogled, tedaj si ob prilikli film oglejte.

Tehnična plat filma je brezhibna; film je prostrana pisana revijska slikanica, prepletena z domesnilnimi koreografskimi vložki, lepo glasbo, kopico šansonov in razkošnih svetlobnih efektov. Ce pa odstranimo blišč, tedaj se pokajojo našim očem oguljena rebara nesmiselne zgodbe.

Film je režiral Henri Decoin, v glavnih vlogah nastopajo Eddie Constantine, Nadia Gray, Nadina Tallier in Zizi Jeanmaire, ki utegne biti ena izmed poglavitih mikavnosti filma; je namreč lime-nitna plesalka. Distribucija: »Zeta film — Budva.«

tega jih je bilo v Evropi objavljenih 45 odstotkov, v Aziji 25 in 20 odstotkov v Sovjetski zvezni. Med državami, v katerih je bilo natisnjeno največ knjig so: Japonska — kjer je izšlo 25.000 del, Velika Britanija — 20.000, Indija — 18.000, Zapadna Nemčija — 16.000, ZDA — 13.000 in Francija — 12.000. Vsake leta izide okoli 25.000 prevedenih knjig, od tega 4000 v Sovjetski zvezni in preko 2000 v Vzhodni in Zapadni Nemčiji. Leta 1956 je v preko 1000 prevedenih knjig izšlo v Italiji, Franciji, Češkoslovaški, Japonski, Holandiji, Romuniji, Poljski in Španiji. Dobra polovica prevodov, objavljenih v letu 1956, je bila prevedena iz angleškega ali ruskega originala, preko 20 odstotkov pa s francoskega in nemškega jezika.

Cenijo, da je na svetu nad 35.000 časopisov, od tega jih odpada 8000 na dnevne časopise. Skupna naklada je približno 25 milijonov, iz česar sledi, da pride povprečno 91 časopis na 1000 ljudi zemeljske oblike. To povprečje je največje v tistih državah: Velika Britanija (537 časopisov na 1000 prebivalcev), Švedska (462), Luksemburg (435), Finska (420), Japonska (400), Nova Zelandija in Island (po 390), Belgija (383), Avstralija (381), Danska (376), Norveška (374) in šele potem ZDA, kjer pride na 1000 prebivalcev 337 časopisov.

ZANIMIVOSTI

PRVIČ SO SE PELJALI Z LETALOM

Skupina malih laponskih dijakov, katerih prevozno sredstvo so sani, je pretekli mesec prvič potovala z letalom. Otroci so potovali v internat neke šole v severni Švedski.

PODMORNICA ZA PODVODNA RAZISKOVANJA

V Sovjetski zvezni so pred kratkim dogradili podmornico z močnimi reflektorji in s televiziskim kamerom za podvodna znanstvena raziskovanja. S pomočjo novih tehničnih pridobitev bodo s podmornice opazovali premikanje rib in delovanje raznih mrež, ki jih bodo potem tudi lahko izboljšali. Podmornica bo ugotavljalca tudi podvodne struje in relief morskega dna.

NOV NAČIN UGOTAVLJANJA RAKASTIH OBOLENJ

Sovjetski znanstvenik profesor Maksim Majzel je odkril novo in zelo hitro metodo za ugotavljanje rakastih obolenj s pomočjo ultravioletnih žarkov in obarvanje vode. Po tej metodi, ki se lahko uporablja celo v času operacije, rakasto tkivo dobri pod vplivom ultravioletnih žarkov drugačno barvo in to celo v začetnih stopnjah obolenja.

Hitcast svetlobe

V ZDA so na dva nova načina merili hitrost svetlobe. Prvi način je po metodi infrardečega izzarevanja in drugi s pomočjo radijskih valov visoke frekvence. Obe merjenji se ujemata in sta podkreplili ostala povojsna raziskovanja z mikrovlnovno tehniko, da hitrost elektromagnetnih valov 299,793 km na sekundo bolj odgovara stvarnosti kot hitrost 299,776 km na sekundo, ki je ugotovljena s starejšimi merjenji. Za ta novi poskus, ki ga je naredil E. F. Florman, je bila postavljena na zelo ravno dno suhega jezera v Arizoni posebna naprava. Izredno ravna tla

v dolžini preko 6 km so mnogo doprineli k uspehu merjenja. Na tem področju sta bili postavljeni dve anteni z medsebojno oddaljenostjo 1500 metrov. Služili sta kot sprejemniki, s pomočjo katerih je bila izračunana faza pomikanja radiovalov. V desetih dneh so naredili 110 takih merjenj in na podlagi tega so dobili za hitrost svetlobe rezultat 299,793 km na sekundo. Približno v istem času so Plyler, Blaine in Connor merili molekularne konstante oglilkovega monoksida s pomočjo infrardeče spektroskopije. Na ta način izračunana hitrost svetlobe pa je bila 299,792 km na sekundo.

zgodilo. Kaplar se je ponizno opravičeval. Častnik ga je opoval še sočneje kakor jaz, zakaj s tem je opravičil svojo nesposobnost. Svojo tirado je zaključil z besedami:

»Preden koga aretiraš, ti prašič neumni, se najprej prepričaj, ali je Norvežan.«

Vprašal sem častnika, zakaj je potreben ves ta preplah.

Konec 1943 je prišel iz Berlina ukaz, da moramo von Grunen, Thomas in jaz nemudoma z letalom odpotovati v Berlin, da bi se udeležili važne konference o sabotaži. Še isti popoldan smo krenili z letalom prek Kopenhagna in prispevali na letališče Tempelhof, ko se je začelo mračiti. Nekaj bomb je padlo na letališče, toda to ni bilo dovolj, da bi bil promet ustavljen.

S Thomasom sva se nastanila v hotelu Metropolitan v Friedrichstrasse. Zdela se mi je, da so vzlic von Grunenovemu zaupanju vame imeli za potrebljivo, da me nadzorujejo. Tu so me predstavili nekemu Nemcu Fritzlu Wadersu, ki se je ravnokar vrnil z vzhodne fronte in ki je bil pred tem izgnan iz Amerike. Bil je plah človek in zdela se mi je, kakor da mu je žal, da je moral iz varnega narodja strička Sama. Bil je namenjen v Oslo, da bi se pridružil naši službi in se izuril za radio in sabotažo.

Povedal mi je, da imajo Nemci že več mesecev sitnosti z univerzo, ki igra vodilno vlogo v odporniškem gibanju. Več učiteljev in profesorjev so že deportirani v koncentracijske taborišča v Nemčiji. Tudi rektor dr. Seik je v zaporu in njegovo mesto je zasedel okupatorjev sodelavec. Ta je ukazal študentom, da morajo razpustiti svojo zvezo.

Razen tega je dal jasno vedeti, da bo dovoljenje za vpis na vseučilišče v bodoče odvisno od stopnje priateljstva, ki ga bodo prosilci izpričali do okupacijskih oblasti. Študente in njihovi profesorji so protestirali; kar sem videl, so bile posledice.

Mnogi ljudje na trgu seveda niso do kraja razumeli, za kaj gre; pa kljub temu jim niso bile prihranjene surove grožnje in surove ravnanje, zakaj Nemci so z užitkom

kazali, kaj bi storili, če bi nekoga dne prišlo na Norveškem do splošne vstaje.

In sredi te množične strahovlade so se ostali študentje igrali slepe miši okrog Ibsenovega spomenika nasproti narodnega gledališča. Pogledal sem kip starega Ibsena. Čeprav je njegov plemeniti obraz zmeraj kazal zaskrbljenost in žalost, se mi je tisti dan zdel, kakor da se naklonjeno smehlja.

V kakšnem razpoloženju sem ga že gledal! Na pomlad je ta kip z namrščenim obrazom vplival name poživljajoče. Poleti je v žarkih toplega sonca vzbujal taisti videz. Zdaj pa je bila zima; stari gospod je imel na glavi belo lasuljo. Prisegel bi, da je tistega dne pomežkal. »To je šele začetek,« je bržas mislil, ko je gledal, kako pehajo v zaporu mladino njegove domovine.

Aretacije so trajale ves dan. Gestapovci so prijeli, kogar so hoteli. Skupno so arretirali tisoč šest sto študentov. Mnoge so poslali v koncentracijska taborišča na Norveškem. Na stotine pa so jih kakor živino odgnali v Nemčijo.

Tudi dekleta so prijeli, vendar so jih poslali v njihove rodne kraje z nalogram, da se morajo javljati na policiji. Pozno noči so bobneli skozi Oslo kamioni s človeškim tovorom v koncentracijska taborišča.

Švedska je kot neutralna dežela ostro protestirala proti temu nečloveškemu ravnanju. Popuščati pred javnim mnenjem ni nemška slabost. Toda ta posebni protest je vendarle nekoliko zaledel in tako so pred božičem mnogi študentov izpustili.

Ceprav okrutnost Nemcov na Norveškem nikoli ni dosegla njihove okrutnosti na Poljskem in v Rusiji, so vendarle v tej deželi vladali s terorjem. Norvežani so jih vračali s sabotažami in uboji, to pa je povzročilo še hujši teror.

FRANK OWEN:
EDDIE CHAPMAN
PRIPOVEDUJE

Fant sedemnajstih let je pritekel mimo mene, zasopli esesovci so mu bili za petami. Fant je skakal od drevesa do drevesa, ljudje pa so se smeiali, videč, kako se izmika svojim preganjalcem. Razjarjen zavolj roganja, je neki policaj izvlekel revolver in ga naperil v fant, češ da ga bo ustrelil, če se ne vda. Ta se ni vdal, Norvežani pa so mu še bolj ploskali in se še bolj rogalji Nemcem.

Nižje dolni na Karl Johans Gate, na trgu pred univerzo so vojaki stražili okrog tisoč ljudi. Policaji so kdaj pa kdaj izvlekleli iz množice ljudi, ki so opazovali ta prizor, kakega Norvežana seveda.

Ko sem prispel tja, so izvlekleli nekoga starca, podoben je bil betežnemu advokatu. Ni razumel ukaza in zato ga je neki gestapovec udaril z boksarem po obrazu. Starec je padel in kri mu je tekla po obrazu, ko je ležal na tleh. Opotekajo se je vstal in nato so ga surovo odvlekli k drugim priporinkom.

Iznenada sem začutil na svoji rami krepko roko. Oster glas je rekel:

»Kaže, da vas vse to precej zanima; najbolje bo, če se priključite ostalim.« Kaplar gestapa, ki mi je to reklo, me je potiskal na cesto. Pri priči sem sem se zasukal in mu na kratko povedal tisto, kar bi mu, sem pomisil, večina Norvežanov rada povedala:

»Ti bedak otopeli, ti neumni, popolni idiot — še svinja ima več pamet kakor ti!«

Izustil sem v nemščini celoten zaklad psovk jezika, ki je namenjen za psovanje. K nam je stopil neki častnik. Pokazal sem mu svojo propustnico in povedal, kaj se je